บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิเคราะห์รูปแบบทางภาษาและเนื้อหาทางวัฒนธรรมของสื่อเสียงสภาพจริง เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาสร้างกิจกรรมการฟัง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัย ดังนี้

1. สื่อเสียงสภาพจริง
   - 1.1 ความหมาย และประเภทของสื่อเสียงสภาพจริง
   - 1.2 แหล่งค้นคว้าของสื่อเสียงสภาพจริง
   - 1.3 การใช้สื่อเสียงสภาพจริงในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
   - 1.4 ประโยชน์ของสื่อเสียงสภาพจริงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ พุทธศักราช 2551
   - 2.1 สาระการเรียนรู้
   - 2.2 มาตรฐานการเรียนรู้
3. รูปแบบทางภาษาและเนื้อหาทางวัฒนธรรม
   - 3.1 ความหมายและประเภทของรูปแบบทางภาษา
   - 3.2 ความหมายและประเภทของเนื้อหาทางวัฒนธรรม
   - 3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม
4. การพัฒนากิจกรรมการฟังภาษาอังกฤษ
   - 4.1 ความหมายและความสำคัญของการฟัง
   - 4.2 กลยุทธ์ในการฟัง
   - 4.3 การประเมินกิจกรรมการฟัง

1. สื่อเสียงสภาพจริง

1.1 ความหมาย และประเภทของสื่อเสียงสภาพจริง

ได้มีผู้รู้ให้ความหมายของสื่อเสียงสภาพจริงไว้ดังนี้

MET (1981) กล่าวว่า เป็นสื่อเสียงที่ถูกผลิตขึ้นโดยเจ้าของภาษาเพื่อจุดมุ่งหมายของตนเองมากกว่าเพื่อที่จะใช้ในการสอนภาษาในห้องเรียนสอดคล้องกับ Filice และ Sturino (2002) ที่กล่าวว่าสื่อเสียงสภาพจริงเป็นสื่อเสียงที่ไม่มีการดัดแปลงและเป็นสื่อเสียงของแท้ที่ใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งผู้เรียนให้ความสนใจ อีกทั้งยังเพิ่มเติมอีกว่าสื่อเสียงสภาพจริงเป็นสื่อที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและเป็นสื่อที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการสื่อสารเป็นสำคัญ

Miller (2003) ได้ให้คำจำกัดความสื่อเสียงสภาพจริงว่า เป็นสื่อเสียงใดๆก็ตามที่ผลิตขึ้นเพื่อจุดประสงค์ในการสื่อสารในชีวิตจริง ซึ่งสื่อเสียงสภาพจริงอาจจะประกอบด้วยหลักภาษาที่ผิดและมีการใช้ประโยคที่ไม่สมบูรณ์ แต่ในขณะเดียวกัน สื่อเสียงสภาพจริงก็เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในการที่จะพัฒนาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร

Kilickaya (2004) ได้ให้คำจำกัดความของสื่อเสียงสภาพจริงโดยทั่วไปไว้ว่าเป็นสื่อเสียงที่มีการใช้ภาษาตามสภาพจริงและใช้ในสังคมของภาษานั้นตามจริง

BBC (2005) กล่าวว่า เป็นสื่อเสียงที่ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเรียนภาษาและเป็นสื่อที่มีประโยชน์มากต่อทักษะการฟัง เป็นสื่อที่ดึงดูดใจผู้เรียนและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมาก

Ianiro (2007) ได้อธิบายลักษณะของสื่อเสียงสภาพจริงไว้ว่า เป็นสื่อเสียงที่พบเจอในชีวิตประจำวันของเจ้าของภาษา เช่น ข้อความเสียงทางโทรศัพท์ รายการทางวิทยุ เป็นต้น อีกทั้งยังได้เพิ่มเติมว่า สื่อเสียงสภาพจริงนั้นไม่ได้ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสอนภาษาอังกฤษในห้องเรียน

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่าสื่อเสียงสภาพจริงคือสื่อเสียงที่เจ้าของภาษาจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในสังคมของเจ้าของภาษาเอง โดยไม่ได้จุดมุ่งหมายเพื่อนำไปใช้ในการสอนภาษา

ประเภทของสื่อเสียงสภาพจริง

จากการศึกษาเกี่ยวกับประเภทของสื่อเสียงสภาพจริง ได้มีผู้รู้แบ่งประเภทของสื่อเสียงสภาพจริง ดังนี้ American Institute for Research (2007) ได้แบ่งประเภทของสื่อเสียงสภาพจริงออกเป็น 7 ประเภทดังนี้ ข้อความทางโทรศัพท์ (Phone messages) วิทยุกระจายเสียง (Radio broadcasts) สื่อกระจายเสียง (Podcasts) หนังสือเสียง (E-books) ภาพยนตร์ (Movies) วีดีโอและดีวีดี (Videos and DVDs) รายการโทรทัศน์ (Television Programs) สอดคล้องกับ Lia Agustina (2009) ที่แบ่งประเภทของสื่อเสียงสภาพจริงโดยละเอียดออกเป็น 7 ประเภทเช่นเดียวกัน ดังนี้ เพลง ข่าว และสื่อเสียงทางอินเตอร์เน็ต (music, news and other audio materials available on the internet)

รายการโทรทัศน์ที่ประกอบด้วย ภาพยนตร์ โฆษณา รายการเกมโชว์ทางโทรทัศน์ การ์ตูน ข่าวและการพยากรณ์อากาศ (TV programming including movies, commercials, quiz shows, cartoons, news and weather) รายการวิทยุที่ประกอบด้วยโฆษณา เพลง และสื่อขายสินค้า (radio including advertisement, music and sales pitches) เทป (taped) การประชุมและการพูดคุย (meetings, talks) ประกาศตามสนามบินและห้างสรรพสินค้า (announcements in airports and stores) สื่อวรรณกรรมและเรื่องสั้นแบบเสียง (professionally audio-taped short stories and novels)

โดยสรุป อาจแบ่งประเภทของสื่อเสียงสภาพจริงแบบคร่าวๆได้ดังนี้ วิทยุกระจายเสียง (radio) สื่อกระจายเสียง (podcast) หนังสือเสียง (E-book) ภาพยนตร์ (movies) วีดีโอและดีวีดี (VDO & DVD) และรายการโทรทัศน์ (TV program)

1.2 แหล่งค้นคว้าของสื่อเสียงสภาพจริง

ได้มีผู้รู้กล่าวถึงแหล่งค้นคว้าของสื่อเสียงสภาพจริงไว้ ดังนี้

Miller (2003) ได้แบ่งแหล่งค้นคว้าของสื่อเสียงสภาพจริง ได้แก่ วิทยุ (Radio) โทรทัศน์หรือวีดีโอ (Television/Video) และจากอินเตอร์เน็ต (Internet) สอดคล้องกับ Hedge (2000) และ Baird (2004) ซึ่งได้แบ่งแหล่งค้นคว้าของสื่อเสียงสภาพจริงละเอียดมากขึ้น ดังนี้ การโฆษณาทางทีวี (TV commercials) ภาพยนตร์ (Films) ข่าว (News items) การพยากรณ์อากาศ (Weather forecast) การประกาศตามสนามบินและสถานีต่างๆ (Airport and station announcement) การพูดคุยทางวิทยุ (Radio talks) การสัมภาษณ์ (Interviews) และการโต้วาที (Debates) Daniela

Tamo (2009) ได้แบ่งแหล่งค้นคว้าสื่อเสียงสภาพจริงได้แก่ อินเตอร์เน็ต (internet) ภาพยนตร์ (movies) เพลง (music) การ์ตูน (cartoons) โฆษณา (advertisements) และอีกมากมาย

Lia Agustina (2009) ได้กล่าวว่าแหล่งค้นคว้าของสื่อเสียงสภาพจริงที่สามารถใช้ได้ในห้องเรียนมีมากมายนับไม่ถ้วน แต่แหล่งที่คุ้นเคยมากที่สุดคือ รายการโทรทัศน์ (TV programs) ภาพยนตร์ (movies) เพลง (songs) และสื่อที่เป็นประโยชน์มากที่สุด คือ อินเตอร์เน็ต (internet) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับสื่ออื่นๆที่จะตกยุคสมัยอย่างรวดเร็ว สื่อทางอินเตอร์เน็ตเป็นสื่อสภาพจริงอีกทั้งเป็นสื่อที่มีการปรับให้ทันสมัยตามสภาพความเป็นจริง

โดยสรุป แหล่งค้นคว้าของสื่อเสียงสภาพจริงอาจแบ่งคร่าวๆได้ดังนี้ อินเตอร์เน็ต (internet) โทรทัศน์หรือวีดีโอ (Television/Video) วิทยุ (Radio) และ การประกาศ (Announcement)

1.3 การใช้สื่อเสียงสภาพจริงในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

นักภาษาศาสตร์อาทิ Porter & Porter (1987), Brown (2001), และ Mangubhai (2002) ได้แนะนำการใช้สื่อเสียงสภาพจริงในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษไว้ดังนี้ การใช้สื่อเสียงสภาพจริงเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาการสร้างสื่อการฟังเพื่อความเข้าใจ ในการใช้สื่อเสียงสภาพจริงในห้องเรียน ผู้เรียนจะได้รับโอกาสที่จะได้พัฒนาทักษะที่จะเข้าใจและใช้ภาษาที่สามารถพบเห็นได้จริงในชีวิตประจำวันจากการใช้สื่อเสียงสภาพจริง ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะเข้าใจความหมายที่ซับซ้อนของแต่ละคำ การคาดเดาความหมาย การยอมรับข้อผิดพลาดทางภาษาที่ผู้อื่นพูด การจัดการกับการพูดแทรก และอื่นๆ ดังนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่ผู้เรียนต้องได้รับโอกาสมากเท่าที่ที่จะเป็นไปได้ที่จะพบตัวอย่างของการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันอย่างแท้จริง เพื่อที่ผู้เรียนจะสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การใช้สื่อเสียงสภาพจริงช่วยเสริมสร้างและจูงใจผู้เรียนที่จะจัดการกับเนื้อหาของภาษาด้านการพูด เพราะ ประโยชน์จากความเข้าใจทางด้านภาษาจากการใช้สื่อเสียงสภาพจริงสามารถเห็นได้อย่างชัดเจน ตัวอย่างของสื่อเสียงสภาพจริง เช่น การฟังข้อความเสียงทางโทรศัพท์ที่มีจุดประสงค์ในการยกเลิกการนัดหมาย หรือ การฟังเพลงเพื่อที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับวงดนตรีที่มีชื่อเสียงที่ร้องเพลงเป็นภาษาอังกฤษ สื่อเสียงสภาพจริงเหล่านี้สัมพันธ์กับชีวิตและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน อีกทั้งการใช้สื่อเสียงสภาพจริง ผู้เรียนมีแรงจูงใจที่จะพัฒนาระดับความเข้าใจทางด้านภาษาของตนเอง เนื่องจากผู้เรียนรู้สึกว่าผู้เรียนสามารถจะประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาและสามารถที่จะใช้ภาษาระดับสูงในชีวิตประจำวันได้

Lindsay Miller (2003) กล่าวว่า จุดประสงค์ของบทเรียนทักษะการฟังทั้งหมดควรเป็นเพื่อให้ผู้เรียนไม่วิตกกังวลเมื่อต้องพบเจอกับการสื่อสารในบริบทของชีวิตประจำวัน

British Council (2005) ได้กล่าวถึงการใช้สื่อกระจายเสียงในห้องเรียนและการใช้ในการทำการบ้าน สื่อกระจายเสียงสามารถดาวน์โหลด (download) และเคลื่อนย้ายเพื่อที่จะสามารถฟังได้ทุกสถานที่ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในห้องเรียน หรือผู้เรียนสามารถดาวน์โหลดได้โดยตรงเพื่อนำไปศึกษาด้วยตนเองได้

Rajesh Bharvad (2008) กล่าวว่าสื่อเสียงสภาพจริงสามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นแหล่งของสื่อที่ดีที่สุด ซึ่งสามารถเป็นประโยชน์ต่อการปรับตัวให้เข้ากับยุคเทคโนโลยี อีกทั้งสื่อประเภทนี้ไม่มีข้อจำกัดและสามารถใช้ได้กับผู้เรียนทุกระดับชั้น อีกทั้งยังสามารถนำสื่อประเภทนี้ไปพัฒนาได้ทั้ง 4 ทักษะ ไม่ว่าจะเป็น ทักษะการฟัง (Listening) ทักษะการพูด (Speaking) ทักษะการอ่าน (Reading) ทักษะการเขียน (Writing) สื่อเสียงสภาพจริงให้โอกาสที่ดีแก่ผู้เรียนที่จะได้รับฟังเจ้าของภาษาพูดภาษาเป้าหมาย ผู้ฟังสามารถฟังด้วยความสนใจและทำความเข้าใจในความหมาย การใช้สื่อ

สภาพจริงไม่เพียงแต่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจการใช้ภาษาเป้าหมายแต่ยังช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาคลังคำศัพท์ของตนเองด้วย ยิ่งไปกว่านั้นสื่อประเภทนี้ยังจะช่วยในเรื่องของการออกเสียงของผู้เรียนด้วย

Larry M. Lynch (2008) ได้ให้เหตุผลว่าเหตุใดสื่อเสียงสภาพจริงจึงควรนำมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาดังนี้ ข้อแรก ผู้เรียนชอบสื่อเสียงสภาพจริง ตัวอย่างเช่น เพลง โฆษณาทางวิทยุ เป็นต้น ข้อที่สอง ผู้สอนชอบสื่อเสียงสภาพจริง เนื่องจากทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น ทำให้ห้องเรียนมีชีวิตชีวา ข้อที่สาม สื่อเสียงสภาพจริงโดยส่วนใหญ่จะฟรี เนื่องจากปัญหาที่พบบ่อยในการเรียนการสอนภาษาคืองบประมาณ ข้อที่สี่ สื่อเสียงสภาพจริงมีหลายประเภทให้เลือก ข้อที่ห้า สื่อเสียงสภาพจริงช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ สื่อเสียงสภาพจริงจะช่วยให้เสริมสร้างประสบการณ์และการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน ข้อที่หก สื่อเสียงสภาพจริงสร้างความจูงใจและสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน

Daniela Tamo (2009) กล่าวว่าการนำสื่อเสียงสภาพจริงมาใช้ในห้องเรียนจะช่วยสร้างแรงจูงใจสำหรับผู้เรียน เพราะสื่อเสียงสภาพจริงประกอบด้วยการสื่อสารในชีวิตประจำวันกับความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน สื่อเสียงสภาพจริงเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอนในห้องเรียน เนื่องจากมันจะช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียน และช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาที่เป็นภาษาในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม เราควรให้ความสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าสื่อที่นำมาใช้

Kyumoea (2011) กล่าวว่า ปัจจุบันนี้ผู้สอนภาษาอังกฤษมีตัวเลือกมากมายในเรื่องของสื่อการสอน การเลือกสื่อการสอน ผู้สอนต้องมุ่งไปที่ความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่เพียงแต่คำศัพท์หรือโครงสร้างทางภาษาแต่เตรียมผู้เรียนให้พร้อมกับการสื่อสารในสถานการณ์จริง ซึ่งความรู้ทางด้านวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้โดยเด็ดขาด ดังนั้นการใช้สื่อเสียงสภาพจริงจึงจะสามารถช่วยแก้ปัญหานี้ได้ การวางแผนการเรียน ผู้สอนควรที่จะลองใช้สื่อเสียงสภาพจริงในห้องเรียนเนื่องจากว่า สื่อเสียงสภาพจริงสามารถให้โอกาสผู้เรียนในการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง อีกทั้งเป็นการเปิดโลกกว้างให้กับผู้เรียนด้วย

โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่า การใช้สื่อเสียงสภาพจริงในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจะทำให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการเรียนโครงสร้างทางภาษาและคำศัพท์ภาษาอังกฤษ รวมถึงความรู้ทางวัฒนธรรมที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างแท้จริง

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ห้องสมุดงานวิจัย
วันที่ 14 พ.ค. 2558
เลขทะเบียน 248730
เลขเรียกหนังสือ

1.4 ประโยชน์ของสื่อเสียงสภาพจริงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Kilickaya (2004), Mcknight (1995), Wong & Choi (1995) และ Berado (2006) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อเสียงสภาพจริงไว้ดังนี้ สื่อเสียงสภาพจริงมีผลทางด้านบวกต่อแรงจูงใจของผู้เรียน สื่อเสียงสภาพจริงให้ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมตามความเป็นจริง สื่อเสียงสภาพจริงให้โอกาสในการฝึกฝนภาษาที่ใช้กันตามจริง สื่อเสียงสภาพจริงส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ใกล้เคียงกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน สื่อเสียงสภาพจริงสนับสนุนวิธีการสอนแบบสร้างสรรค์สิ่งใหม่ สื่อเสียงสภาพจริงให้ตัวอย่างทางด้านภาษาที่หลากหลาย ซึ่งไม่สามารถพบได้ในสื่อเสียงที่มีไว้สำหรับการเรียนการสอนภาษา สื่อเสียงสภาพจริงเป็นสื่อที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากมีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา สื่อเสียงสภาพจริงมีผลทางด้านบวกต่อความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้เรียน

Anthony (2006) ได้แบ่งประโยชน์ของสื่อเสียงสภาพจริงไว้คร่าวๆดังนี้ ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงการใช้ภาษาตามธรรมชาติหลากหลายรูปแบบ นำเอาสถานการณ์จริงเข้ามาสู่ห้องเรียนและสามารถสร้างความหมายได้อย่างชัดเจน เชื่อมต่อห้องเรียนกับโลกภายนอกและนำโลกแห่งความจริงมาสู่สถานการณ์จำลองในห้องเรียน ทำให้การสอนและการประเมินผลมุ่งตรงไปที่ทักษะมากกว่าหลักภาษา ทำให้การเรียนการสอนภาษาเปลี่ยนจากการท่องจำเป็นการใช้ภาษาให้ตรงกับจุดมุ่งหมาย ช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนทักษะที่ได้เรียนในห้องเรียนในสถานการณ์จริงได้เมื่อพบเจอสถานการณ์ที่ใกล้เคียงในชีวิตประจำวัน

Zohra Zphoorian Vahid Baghban (2007) ประโยชน์ของการใช้สื่อเสียงสภาพจริงในการเรียนการสอนอาจสรุปได้กว้างๆดังนี้ การเพิ่มความเข้าใจ การนำเสนอภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้วัฒนธรรม เสริมสร้างแรงจูงใจและสร้างการเรียนรู้ทางภาษา

โดยสรุป สื่อเสียงสภาพจริงมีอิทธิพลทางด้านบวกต่อแรงจูงใจของผู้เรียน ให้ความรู้ทางวัฒนธรรมที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ให้โอกาสผู้เรียนที่ได้เรียนรู้ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน มีความใกล้เคียงต่อความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด และสนับสนุนวิธีการสอนที่สร้างสรรค์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐพล ภักดีเจริญ (2537) ได้ทำการวิจัยโดยวิเคราะห์และเปรียบเทียบเนื้อหาทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาเฉพาะบทที่เป็นเชิงอธิบาย ซึ่งหมายถึง บทอ่านหรือข้อเขียนที่ผู้เขียนมีจุดประสงค์ในการเขียนเพื่ออธิบายหรือเสนอข้อมูลที่เป็นเนื้อหาสาระ ข้อเท็จจริง และความคิดเห็นไม่ได้มีจุดประสงค์ในการเล่าเรื่อง ในหนังสือแบบเรียนชุด Improve Your Reading เล่มที่หนึ่ง สอง และสาม และในหนังสือแบบเรียนชุด Practice in Comprehension เล่มที่หนึ่ง สอง และสาม ระดับ

มัธยมศึกษาตอนปลายใน 2 หัวข้อ ดังนี้ หัวข้อและความถี่ของวัฒนธรรมที่ปรากฏในเนื้อหาและระดับของการสอดแทรกเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในหนังสือ Improve Your Reading มีมากกว่าที่ปรากฏในหนังสือชุด Practice in Comprehension คือ รวมนับเป็นความถี่ได้ 426 ครั้ง และ 272 ครั้ง และเมื่อพิจารณาในด้านความพอเพียงและความเหมาะสมของเนื้อหาและหัวข้อทางวัฒนธรรมซึ่งปรากฏในหนังสือแบบเรียนทั้ง 2 ชุดแล้ว พบว่า หนังสือแบบเรียนทั้ง 2 ชุด ต่างนำเสนอเนื้อหาและหัวข้อทางวัฒนธรรมไว้เกือบครบทุกรูปแบบ

สายชล ดีประสิทธิ์ (2547) ได้ทำการวิเคราะห์สื่อสภาพจริงด้านการอ่านเพื่อนำสื่อสภาพจริงไปจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยวิเคราะห์สื่อสภาพจริงด้านการอ่านจำนวน 70 สื่อ ตามหน้าที่ทางภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ 1.) กลุ่มหน้าที่ทางภาษาที่มีจุดประสงค์ของการให้และแสวงหาข้อมูลที่เป็นความจริง 2.) กลุ่มหน้าที่ทางภาษาที่เป็นการแสดงออกและการแสวงหาทัศนะเชิงเหตุผล 3.) กลุ่มหน้าที่ทางภาษาเพื่อสื่อสารทัศนะทางด้านอารมณ์ 4.) กลุ่มหน้าที่ทางภาษาเกี่ยวกับการแสดงออกของทัศนะด้านศีลธรรม 5.) กลุ่มหน้าที่ทางภาษาที่ใช้เพื่อโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น 6.) กลุ่มหน้าที่ทางภาษาด้านสังคม พบว่า กลุ่มหน้าที่ทางภาษากลุ่มที่หนึ่ง มีความถี่สูงสุดของการปรากฏหน้าที่ทางภาษาด้านการบอกกล่าว การบรรยาย และการเล่าเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 84.29 รองลงมาได้แก่ กลุ่มหน้าที่ทางภาษากลุ่มที่สาม มีความถี่คิดเป็นร้อยละ 32.86 กลุ่มหน้าที่ทางภาษาที่มีความถี่ของการปรากฏหน้าที่ทางภาษารองอันดับสุดท้าย ได้แก่ กลุ่มหน้าที่ทางภาษากลุ่มที่ 4 มีความถี่คิดเป็นร้อยละ 11.43 ส่วนกลุ่มหน้าที่ทางภาษาที่มีความถี่ในการปรากฏของหน้าที่ทางภาษาน้อยที่สุดได้แก่ กลุ่มหน้าที่ทางภาษากลุ่มที่หก มีความถี่คิดเป็นร้อยละ4.29 ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ผลการประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านจุดประสงค์การเรียนรู้และด้านเจตคติของผู้เรียนจะมีค่าเฉลี่ยสูงระดับต้นๆคือ 4.13 และ 4.08 รองลงมาได้แก่ด้านเนื้อหาทางภาษา 4.07 ด้านเนื้อหาของบทเรียน 3.93 และด้านลักษณะกิจกรรม 3.82

วิไลพร ธนสุวรรณ และ ต่อพงศ์ วรรณวาที (2551) ได้ทำการวิเคราะห์คำศัพท์ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมตะวันตกในหนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเปรียบเทียบกลุ่มคำศัพท์ดังกล่าวจำแนกตามระดับช่วงชั้น และเพื่อนำเสนอแผนผังความคิดของคำศัพท์ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมตะวันตกจำแนกตามหัวข้อวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า คำศัพท์ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมตะวันตกในหนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 29 เล่ม มีทั้งหมด 2,719 คำ โดยแยกเป็น 3 ช่วงชั้น กล่าวคือ ในช่วงชั้น

ที่ 2 มีคำศัพท์ทั้งหมด 510 คำ ปรากฏใน 21 หัวข้อวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3 มีคำศัพท์ทั้งหมด 925 คำ ปรากฏใน 23 หัวข้อวัฒนธรรม และในช่วงชั้นที่ 4 มีคำศัพท์ทั้งหมด 1,284 คำ ปรากฏใน 23 หัวข้อวัฒนธรรม และแผนผังความคิดของคำศัพท์ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมตะวันตกมีจำนวนทั้งหมด 12 แผนผัง จำแนกตามหัวข้อวัฒนธรรมที่มีจำนวนคำศัพท์มากที่สุด และรองลงมาได้แก่ อาหารและเครื่องดื่ม กิจกรรมต่างๆในยามว่าง สถานที่และบุคคลที่สำคัญ เครื่องนุ่งห่มและอากาศ และการบริการต่อลูกค้า

2. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ พุทธศักราช 2551

2.1 สาระการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ สื่อสารในสถานการณ์ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และผลศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลกและสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

1. ภาษาเพื่อการสื่อสาร การใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง พูด อ่าน เขียน แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ตีความ นำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม

2. ภาษาและวัฒนธรรม การใช้ภาษาต่างประเทศตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ความสัมพันธ์ ความเหมือน และความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำไปใช้อย่างเหมาะสม

3. ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น การใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

4. ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก การใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ชุมชน และสังคมโลก เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

2.2 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้สามารถแบ่งได้ตามสาระดังนี้

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต. 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และ แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ต. 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึก และความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ต. 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็น ในเรื่องต่างๆโดยการพูดและการเขียน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต. 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของ ภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต. 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและ วัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และ นำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต. 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระ การเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และ เปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต. 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ต. 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

โดยสรุป ในการวิเคราะห์รูปแบบทางภาษาและวัฒนธรรมของสื่อเสียงสภาพจริง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น ต้องวิเคราะห์ตาม 2 สาระ คือสาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร และ สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม ในส่วนของสาระที่ 1 นั้นวิเคราะห์ตามมาตรฐาน ต. 1.1 และสาระที่ 2 วิเคราะห์ตามมาตรฐาน ต. 2.1

3. รูปแบบทางภาษาและเนื้อหาทางวัฒนธรรม

3.1 ความหมายและประเภทของรูปแบบทางภาษา

Williamson (2010) กล่าวว่า รูปแบบทางภาษา คือ ส่วนประกอบของภาษาและการจัดวางส่วนประกอบของภาษาตามหลักภาษา ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าเป็นการเชื่อมโยงส่วนประกอบของภาษากับความหมายให้สื่อสารได้ตรงตามวัตถุประสงค์ PunctuationTips (2008) ได้กล่าวว่า รูปแบบทางภาษาเป็นสิ่งที่สำคัญมากในภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบทางภาษาเปรียบเสมือนกาวที่เชื่อมต่อตัวภาษาเข้าไว้ด้วยกัน ถ้าผู้ใช้ใช้ประโยคที่ไม่ถูกต้องตามรูปแบบภาษาอาจทำให้ประโยคนั้นไม่มีความหมายและส่งสารไม่ชัดเจน ซึ่งหมายความว่า ผู้ใช้จะไม่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและในกรณีที่เป็นงานเขียน ผู้อ่านอาจจะสับสนกับความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อได้ อีกทั้งยังได้เพิ่มเติมว่ารูปแบบทางภาษาคือการที่ประโยคถูกสร้างขึ้นและตัวภาษาถูกจัดรูปแบบ ดังนั้นถ้าผู้เรียนไม่ทราบรูปแบบภาษา ผู้เรียนจะไม่สามารถสื่อสารในภาษาอังกฤษได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพได้ สอดคล้องกับ National Council of Teachers of English (NCTE) (2012) ที่กล่าวว่า รูปแบบทางภาษาเป็นสิ่งสำคัญ เพราะว่า รูปแบบภาษาคือสิ่งที่ทำให้ผู้ใช้ภาษาสามารถใช้ภาษาได้ รูปแบบภาษาให้คำนิยามของประเภทของคำและกลุ่มคำซึ่งทำให้ผู้ใช้ภาษาสร้างประโยคขึ้นได้

ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ พุทธศักราช 2551 ได้แบ่งรูปแบบทางภาษาออกเป็น 11 กลุ่ม ดังนี้

1. กริยาช่วย should / ought to / need / have to / must + verb ที่เป็น infinitive without to ทั้งที่ปรากฏในรูป Active Voice และ Passive Voice
2. คำพูดของผู้พูดโดยตรงและคำพูดที่ถูกนำมาเล่าต่อ
3. คำสันธาน and / but / or / so / not only...but also / both...and / as well as / after / because / however / because of / due to / owing to / etc.
4. คำเชื่อมประโยค First,.. / Second,... / Third,.. / Next,.. / Then,... / Finally,... / etc.
5. ประโยคที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็น การให้เหตุผลและการยกตัวอย่าง I believe / I agree with...but... / Well, I must say... / What do you think of / What do you think about / I think / I don't think / What's your opinion about / In my opinion
6. ประโยคที่แสดงหรือกำหนดเงื่อนไข
7. คำสรรพนามไม่เจาะจง some / any / someone / anyone / everyone / ones / one / etc.

8. รูปของคำกริยาที่บอกเวลาของการกระทำ present simple / present continuous / present perfect / past simple / future tense / etc.
9. ประโยคความเดียว
10. ประโยคความรวม
11. ประโยคความซ้อน

3.2 ความหมายและประเภทของเนื้อหาทางวัฒนธรรม

คำว่า วัฒนธรรม มาจากภาษาอังกฤษว่า Culture ซึ่งคำเดิมในภาษาละตินคือ Cultura มีความหมายหลายอย่าง เช่น การเพราะปลูก การปลูกฝัง การปลูกพืช การทำให้ดีกว่าเดิมโดยการอบรมหรือฝึกหัด

ความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2552 คำว่า วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ทำความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ ดังนั้น สิ่งใดก็ตามหากมีการเจริญขึ้นด้วย การศึกษาอบรมจะอยู่ในขอบข่ายความหมายของคำว่าวัฒนธรรมได้ทั้งสิ้นพลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงบัญญัติไว้ โดยมาจากการรวมกันสองคำ คือ

- วฒน มาจาก วุฒุน ในภาษาบาลี หมายถึง ความเจริญงอกงาม
- ธรรม มาจาก ธรุม ในภาษาสันสกฤต หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่จริง

วัฒนธรรม หมายถึง สภาพที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม หรือความมีระเบียบวินัย นิยามของคำว่า วัฒนธรรมนั้น ยังมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความไว้ แต่กล่าวโดยสรุปแล้ว ความหมายของวัฒนธรรมเป็นดังนี้ วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคมในการดำเนินชีวิตของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่แสดงออกถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว ความก้าวหน้า คนส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นสิ่งดีงาม โดยสร้างเป็นกฎเกณฑ์แบบแผน เพื่อนำไปปฏิบัติให้เป็นไปตามรูปแบบเดียวกัน

ณัฐพล (2537) ได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 25 หัวข้อ โดยอ้างอิงจากการวิเคราะห์เนื้อหาทางวัฒนธรรมของ Brooks (1988), Chastian (1976), Finnochiaro (1969) และ สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532) ดังนี้

1. การใช้ภาษาอังกฤษประยุกต์ในการสนทนา

1.1 รูปแบบประโยคต่างๆที่ใช้แสดงความสุภาพ

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสะท้อนให้เห็นถึงการใช้รูปแบบคำสรรพนามหรือกริยา

1.3 การสนทนาที่ใช้โดยทั่วไป

2. ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมพื้นบ้าน
3. ดนตรี
4. ระเบียบวินัย
5. เทศกาลและวันหยุดต่างๆที่สำคัญ
6. สัตว์เลี้ยงและสัตว์ชนิดต่างๆ
7. เวลาและการนัดหมาย
8. เครื่องมือ เครื่องใช้
9. อุปกรณ์ต่างๆในอุตสาหกรรมที่ทันสมัย
10. สถานที่และบุคคลที่สำคัญ
11. กิจกรรมต่างๆในยามว่าง
12. อาหารและเครื่องดื่ม
13. ดอกไม้และสวน
14. ครอบครัว เครือญาติ และการอยู่ร่วมกัน
15. ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ
16. ระบบสังคม
17. เรื่องราวในแนวตลกขบขัน
18. คุณธรรมและความเชื่อ
19. เครื่องนุ่งห่มและอากาศ
20. การคมนาคมขนส่ง
21. การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล
22. สื่อต่างๆในสังคม
23. สงครามและสันติภาพ
24. ศาสนา
25. การบริการต่อลูกค้า

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม

จากความหมายของวัฒนธรรมที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของคนในสังคม และภาษาถือว่าเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสาร ภาษากับวัฒนธรรมจึงเกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ออก ดังนั้นนักการศึกษาหลายท่านได้ให้การสนับสนุนแนวคิดนี้ อาทิ เช่น

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ห้องสมุดงานวิจัย

Liddicoat, Papademetre, Scarino, & Kohler (2003) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมว่า การเข้าใจในธรรมชาติของความสัมพันธ์ของภาษาและวัฒนธรรมเป็นจุดสำคัญที่จะนำไปสู่กระบวนการการเรียนรู้ภาษาอื่น การใช้ภาษาในสถานการณ์จริงนั้น รูปแบบของภาษาแต่เพียงอย่างเดียวไม่สามารถสื่อความหมายได้ ต้องอาศัยบริบทของวัฒนธรรมประกอบด้วย จึงจะสามารถสื่อความหมายได้ ในการเรียนภาษาในห้องเรียน ผู้เรียนจำเป็นที่จะต้องทราบว่าบริบทใด ควรจะใช้ในการสื่อสารในสถานการณ์ใด และจะสื่อสารอย่างไร วัฒนธรรมของผู้เรียนและวัฒนธรรมของภาษาที่ผู้เรียนศึกษามีผลต่อการแปลความหมายและความเข้าใจทางภาษา

Ade Tuty Anggriany (2009) ได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรมไว้ว่า ภาษาและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง ภาษาถูกใช้เพื่อรักษาและสืบทอดวัฒนธรรม สอดคล้องกับ Emmitt & Pollock (1997) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ภาษามีรากฐานมาจากวัฒนธรรมและวัฒนธรรมได้รับอิทธิพลและสืบทอดโดยภาษาจากรุ่นสู่รุ่น

วิไลพร ธนสุวรรณ (2537) กล่าวว่าภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่คู่กันมาโดยตลอด เพราะวัฒนธรรมเป็นบ่อเกิดภาษา ในขณะเดียวกันภาษาเป็นสื่อที่ใช้แสดงออกซึ่งวัฒนธรรม เราไม่สามารถแยกคำสองคำนี้ออกจากกันได้

Westerhuis (อ้างใน Cheung, 2001) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมคือขนบธรรมเนียม ค่านิยม กฎเกณฑ์ เทคโนโลยี สิ่งประดิษฐ์และศิลปะของช่วงเวลาหนึ่งหรือของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง วัฒนธรรมในสื่อการสอนภาษาอังกฤษเป็นหัวข้อที่มีการถกเถียงมาเป็นระยะเวลาหลายปี เหตุผลของการใช้สื่อที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมในห้องเรียนก็เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความจูงใจในการเรียนภาษา การเปลี่ยนแปลงทางด้านภาษาศาสตร์และทฤษฎีการเรียนรู้กล่าวว่าวัฒนธรรมสามารถใช้เป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในห้องเรียน แต่ผู้เรียนส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าพวกเขาไม่ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของภาษาเป้าหมาย เหตุผลอาจเป็นเพราะความกลัวของการรับสิ่งใหม่เปรียบเสมือนสิ่งแปลกปลอมสำหรับผู้เรียน สอดคล้องกับ Ferit Kilickaya (2004) ที่กล่าวไว้ว่า เนื้อหาทางวัฒนธรรมถือเป็นกุญแจสำคัญในการเรียนการสอนภาษา อย่างไรก็ตามอาจจะเกิดปัญหาขึ้นจากการแนะนำการสอนวัฒนธรรมในห้องเรียน แต่การเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมและการเลือกกลยุทธ์ทางด้านการฟังที่เหมาะสมจะทำให้จัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ อีกทั้งยังได้เพิ่มเติมว่าการเรียนภาษาให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้เรียนต้องทราบว่าวัฒนธรรมที่อยู่ภายใต้ภาษานั้นๆเพื่อแปลความหมายได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับ Tseng (2002) ที่แสดงความเห็นว่า วัฒนธรรมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ของแต่ละบุคคล และ จำเป็นต่อการขยายการรับรู้ของแต่ละบุคคลที่มีต่อโลก เช่นเดียวกับ Stuart and Nocon (1996) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของภาษาเป้าหมายและวัฒนธรรม

ของตนเองต้องการเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนทำความเข้าใจความหมายและเข้าใจเนื้อความการติดต่อสื่อสารและเนื้อความทางวัฒนธรรมซึ่งส่งผ่านมาแบบสัญลักษณ์ทางภาษา

McKay (2000) กล่าวถึงเหตุผลในการใช้เนื้อหาทางวัฒนธรรมในห้องเรียนคือการสนับสนุนให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียน อย่างไรก็ตามเนื้อหาของวัฒนธรรมควรมีความหลากหลายและควรเป็นสื่อหลากหลายประเภท และไม่ควรจะใช้วัฒนธรรมตะวันตกมากเกินไป นอกเหนือจากนี้การเรียนรู้วัฒนธรรมไม่ได้แปลว่ายอมรับในวัฒนธรรมนั้นนั้น หน้าที่ของวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้นควรจะเป็นสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียนที่มีต่อภาษานั้นนั้นเท่านั้น

โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่า ภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่คู่กัน ไม่สามารถที่จะแยกออกจากกันได้ ผู้เรียนจึงไม่สามารถที่จะเรียนเฉพาะตัวภาษาได้อย่างเดียว จำเป็นที่จะต้องเรียนเนื้อหาทางวัฒนธรรมด้วย

4. การพัฒนากิจกรรมการฟังภาษาอังกฤษ

4.1 ความหมายและความสำคัญของการฟัง

การสื่อสารในชีวิตประจำวันนั้นการฟังนับว่าเป็นทักษะรับสารที่สำคัญทักษะหนึ่ง เป็นทักษะที่ใช้กันมากและเป็นทักษะแรกที่ต้องทำการสอนเพราะผู้พูดจะต้องฟัง ให้เข้าใจเสียก่อนจึงจะสามารถพูดโต้ตอบ อ่านหรือเขียนได้ ทักษะการฟังจึงเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ทักษะอื่นๆ ดังนั้นในการเรียนการสอนนักเรียนจึงควรได้รับการฝึกฝนทักษะการฟังอย่างเพียงพอ และจริงจัง นพเก้า ณ พัทลุง (2548:22) ได้ให้ความหมายของทักษะการฟังว่า หมายถึงความสามารถในการจับประเด็นใจความหลักจากสิ่งที่ฟังได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนซึ่งเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน เพราะผู้เรียนต้องเข้าใจสาระสำคัญจากสิ่งที่พูดอารมณ์และความคิดเห็นของผู้พูดและสามารถตอบสนองระบุความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดหรือบริบทของการพูดได้ สอดคล้องกับ Air University (2012) ที่ให้ความหมายของการฟังว่า การฟังหมายถึงกระบวนการที่ซับซ้อน และเป็นส่วนประกอบสำคัญของกระบวนการสื่อสารทั้งหมด เช่นเดียวกับ Vandergrift (2012) ที่กล่าวว่า การฟังเป็นกระบวนการที่ไม่สามารถมองเห็นได้ ซึ่งทำให้ยากแก่การอธิบาย ผู้ฟังต้องแยกความแตกต่างระหว่างเสียงและความเข้าใจด้านคำศัพท์และโครงสร้างภาษา แปลความการเน้นเสียงหนักเบาและจุดมุ่งหมายของผู้พูด ขั้นตอนสุดท้ายคือนำสิ่งทั้งหมดนี้มาแปลความ จะเห็นได้ว่า ทักษะการฟังนั้นมีความสำคัญในการสื่อสารทางภาษา ดังที่ Wallace, Stariba, Walberg (2004) ได้กล่าวว่า การฟังเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนภาษา เนื่องจากทักษะการฟังจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและประสบความสำเร็จในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ชีวิตทั้งในและ

นอกโรงเรียนจะต้องมีโอกาสในการเจอสถานการณ์ที่ต้องใช้ทักษะการฟังมากมาย แต่ผู้เรียนบางส่วนยังไม่สามารถที่จะประสบความสำเร็จในสถานการณ์ที่ต้องใช้ทักษะการฟังเหล่านั้นได้ เนื่องมาจากผู้เรียนไม่ได้ให้ความสนใจในสิ่งที่ฟังหรือผู้เรียนเพ่งความสนใจไปว่าตัวผู้เรียนเองจะพูดอะไรมากกว่าที่จะสนใจในสิ่งที่ผู้พูดต้องการจะสื่อสาร สอดคล้องกับ Air University (2012) ที่กล่าวว่า ทักษะการฟังเป็นทักษะในการสื่อสารที่สำคัญที่สุด ที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน แต่ทักษะการฟังไม่ได้มีความสำคัญเพียงแค่ในสถานที่ทำงานเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงที่บ้านและสถานที่ทางสังคมอื่นๆอีกด้วย

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า การฟังเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เป็นกระบวนการแปลความจากสิ่งที่ได้ฟังกับความรู้เดิมที่มีอยู่ และแปลความออกมาเป็นความหมาย ดังนั้นการฟังจึงมีสำคัญทั้งในชีวิตการเรียนและการทำงาน เป็นทักษะที่สามารถทำให้ประสบความสำเร็จทั้งในการเรียนและการทำงาน ทักษะการฟังจึงเป็นทักษะสำคัญที่ขาดไม่ได้

4.2 กลยุทธ์ในการฟัง

กลยุทธ์ในการฟังเป็นวิธีการที่ผู้สอนสามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับความสามารถในการฟังของผู้เรียน โดยจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการฟังได้เป็นลำดับขั้นตอน กลยุทธ์การฟังสามารถแบ่งได้หลายประเภท โดยอาจแบ่งตามกระบวนการรับรู้ของผู้เรียนและแบ่งตามการจัดกิจกรรมการฟัง

กลยุทธ์การฟังที่แบ่งตามกระบวนการรับรู้ของผู้เรียน มีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

National Capital Language Resource Center (2007) ได้เขียนเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการฟังไว้ดังนี้ กลยุทธ์ในการฟังเป็นเทคนิคหรือกิจกรรมที่จะช่วยผู้เรียนทำความเข้าใจและเรียกความรู้เดิมเกี่ยวกับทักษะการฟังกลับมา กลยุทธ์ในการฟังที่แบ่งตามกระบวนการรับรู้ของผู้เรียนสามารถแบ่งได้เป็น กลยุทธ์ Top-down เป็นกลยุทธ์ที่ยึดตัวผู้เรียนเป็นหลัก ผู้เรียนจะนำความรู้เดิมมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์หรือเนื้อหา ประเภทของเนื้อหาและภาษา ความรู้เดิมเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนคาดเดาและแปลความหมายในสิ่งที่ฟัง อีกทั้งช่วยให้ผู้เรียนคาดเดาว่าจะได้ฟังสิ่งใดบ้างต่อไป กลยุทธ์นี้ประกอบด้วย การฟังเพื่อหาใจความสำคัญ การคาดเดา การหาข้อสรุป การสรุปใจความสำคัญ กลยุทธ์ Bottom-up เป็นกลยุทธ์ที่ยึดเนื้อหาเป็นหลัก ผู้เรียนจะต้องยึดตามเนื้อหาที่ฟัง นั่นก็คือ เป็นการผสมของเสียง คำ และหลักภาษาที่ก่อให้เกิดความหมาย กลยุทธ์นี้ประกอบด้วย ฟังเพื่อรายละเอียดที่ต้องการ เชื่อมสิ่งต่างๆเข้าด้วยกัน และ นำหลักภาษาเข้ามาจัดการ สอดคล้องกับ จันทร์ ทรงกลด คชเสนี (2553) ที่กล่าวไว้ว่า กลยุทธ์ในการฟังสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ Bottom-up เป็นการฟังที่มีจุดมุ่งหมายทางด้านหลักภาษา เช่นการออกเสียง หลักภาษา และคำศัพท์

Top-down เป็นการฟังที่เน้นให้พัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน เป็นการเชื่อมความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนกับสิ่งที่ได้ฟัง ถ้าผู้เรียนไม่มีความรู้และประสบการณ์เดิมในเรื่องที่ฟัง ผู้สอนต้องให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนด้วย และ Interactive เป็นการฟังที่มีจุดมุ่งหมายทั้งในด้านหลักภาษาและผู้ฟัง เป็นกลยุทธ์ที่นำ Bottom-up และ Top-down มาผสมผสานกัน

กลยุทธ์ที่แบ่งตามการจัดกิจกรรมการฟัง มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

Kristina Lim (2011) ได้แสดงความเห็นว่า บทเรียนทักษะการฟังที่ดีจะต้องสอดคล้องกิจกรรมการฟังซึ่งรวมถึงกิจกรรมทั้งก่อนฟังและหลังฟัง โครงสร้างพื้นฐานของกิจกรรมการฟังคือ ขั้นแรก ก่อนการฟัง (Before Listening) เป็นการเตรียมผู้เรียนโดยเกริ่นนำหัวข้อและสอบถามผู้เรียนว่ามีความรู้เดิมเกี่ยวกับหัวข้อนั้นหรือไม่ มากน้อยเพียงใด กิจกรรมที่จะช่วยเสริมในขั้นนี้คือการระดมพลังสมอง (Brainstorming) และการอภิปรายคำถามที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อของกิจกรรมการฟัง หลังจากนั้นให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับหัวข้อของกิจกรรมการฟังและคำศัพท์ใหม่ที่ผู้เรียนต้องทราบสำหรับกิจกรรมการฟัง ขั้นที่สอง ขั้นขณะฟัง (During Listening) เป็นการจำกัดเป้าหมายของการฟัง ว่าฟังเพื่อสิ่งใด เหตุผลใด ผู้ฟังอาจฟังเพื่อรายละเอียดบางส่วนหรือเนื้อความโดยทั่วไป หรือลักษณะทางอารมณ์ของสิ่งที่ฟัง เช่น มีความสุข ประหลาดใจ หรือโกรธ เป็นต้น ขั้นที่สาม ขั้นหลังการฟัง (After Listening) เป็นขั้นสุดท้าย ซึ่งเสร็จจากการฟังเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนอาจจบกิจกรรมการฟังด้วยการขยายหัวข้อที่ฟังให้กว้างขึ้นและช่วยผู้เรียนจำศัพท์ใหม่ๆเพิ่มขึ้น กิจกรรมอาจเป็น การอภิปรายภายในกลุ่ม เขียนแสดงความคิดเห็น เล่นเกม เป็นต้น เช่นเดียวกับที่จันทร์ทรงกลด คชเสนี (2553) ได้กล่าวว่าขั้นตอนในการสอนทักษะการฟังแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นก่อนการฟัง เป็นการกระตุ้นความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนและสอนหลักภาษาที่ผู้เรียนต้องทราบ ขั้นขณะฟัง เป็นการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ รายละเอียด และข้อสรุป ขั้นหลังการฟัง เป็นการทำกิจกรรมซึ่งสัมพันธ์กับสิ่งที่ฟัง เช่น การแสดงความคิดเห็น การอภิปรายแบบกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ หรือ การเล่นเกม เป็นต้น

โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่า กลยุทธ์ในการฟังคือเทคนิคที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาและสื่อสารในชีวิตประจำวัน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้หลายประเภทตามลักษณะการเรียนรู้และความต้องการของผู้สอนและผู้เรียน เช่นกลยุทธ์การจัดกิจกรรมการฟัง ได้แก่ กิจกรรมก่อนการฟัง กิจกรรมขณะฟัง กิจกรรมหลังการฟัง

4.3 การประเมินกิจกรรมการฟัง

กิจกรรมการฟังสามารถประเมินได้หลายวิธีการ ดังนี้

Christine Coombe (1999) ได้แบ่งกระบวนการการประเมินทักษะการฟังในห้องเรียนสามารถแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. เนื้อหาการสอบและการพัฒนา (test content and development) เนื้อหาการสอบและการพัฒนา ผู้สอนควรกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการจะทดสอบ เลือกหัวข้อ หลังจากนั้นเขียนคำถามและขั้นตอนในการสอบ

2. การจัดการ (administration) การจัดการการสอบ ผู้สอนกำหนดวันและเวลาในการสอบ การจัดที่นั่งสอบ อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ต้องใช้ และอุปกรณ์อื่นๆที่ต้องการ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ต้องกำหนดระเบียบและข้อปฏิบัติในการสอบ เมื่อการประเมินผลเสร็จสิ้น

3. การให้คะแนน (marking) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นการให้คะแนน สิ่งสำคัญคือการพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนน การตัดสินใจว่าผู้ใดจะเป็นผู้ให้คะแนน และอาจพิจารณาตรวจสอบและบันทึกผลสอบไว้ ถึงแม้ว่าครูผู้สอนในห้องเรียนมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบกระบวนการการประเมินผลแบบเต็มที่ แต่แต่ละขั้นตอนในการประเมินยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมได้ หน้าที่ของครูผู้สอนคือควรจะตัดสินใจว่าเนื้อหาหรือขั้นตอนใดเหมาะสมที่จะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม รวมไปถึงการสร้างกิจกรรมและการสังเกตซึ่งผู้เรียนมีหน้าที่ที่จะต้องเข้าร่วมในกระบวนการประเมินการฟัง

นอกจากนี้ Christine Coombe (1999) ได้ให้ตัวอย่างกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมตัดสินใจในการเลือกหัวข้อในการทดสอบ การเลือกและการผลิตสื่อที่เหมาะสม การเขียนคำถามในการสอบ การจัดการการทดสอบการฟัง และการให้คะแนนการประเมินการฟัง กิจกรรมทั้งหมดสามารถปรับให้เหมาะสมตามลักษณะการฟัง กิจกรรมตัวอย่างเช่น การให้ผู้เรียนออกแบบทดสอบเอง (Student-Generated Exams) หมายถึง ผู้เรียนเป็นผู้ออกข้อทดสอบในการฟังพร้อมกับคำเฉลย และรวมไปถึงการให้คะแนน โดยทั่วไปแล้ว การทดสอบแบบนี้จะเป็นการทำระหว่างกลุ่ม โดยที่ผู้เรียนให้อีกกลุ่มทำแบบสอบ การที่ผู้เรียนได้ออกแบบทดสอบเอง ทำให้ครูผู้สอนสามารถทราบได้ถึงความรู้ความสามารถของผู้เรียน การทดสอบแบบกลุ่ม (Test Committee Activities) หมายถึงการให้นักเรียนแต่ละกลุ่มรับผิดชอบหน้าที่ในการสอบในหัวข้อที่แตกต่างกันออกไป และแต่ละกลุ่มจะเปลี่ยนหน้าที่กันไปเรื่อยๆ ดังนั้นผู้เรียนจะมีโอกาสที่จะได้เข้าร่วมการทดสอบในหลายๆด้าน กิจกรรมการให้อำนาจ (Legislative Activities) หมายถึง ผู้เรียนได้รับอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการทดสอบของตัวผู้เรียนเอง อำนาจที่ได้รับอาจเป็นการกำหนดเรื่องที่จะต้องทดสอบ หรือการออกเสียงว่าการทดสอบควรออกในเรื่องใดบ้าง การจัดการ

การสอบ และการให้คะแนนการทดสอบ การผลิตคำเฉลย (Producing an Answer Key) หมายถึง ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มร่วมกันหรืออาจทั้งชั้นเรียนก็ได้ ช่วยกันเขียนบทฟังจากสื่อเสียงที่ได้ฟัง เพื่อที่จะผลิตคำเฉลยของแบบทดสอบที่ผู้สอนเป็นผู้ออกคำถามแบบทดสอบ การแก้ไขซึ่งกันและกัน (Peer Correction) หมายถึง ผู้เรียนรับผิดชอบสำหรับการตรวจและให้คะแนนการทดสอบของคู่ การแก้ไขตนเอง (Self Correction) หมายถึง ผู้เรียนรับผิดชอบในการตรวจและให้คะแนนการทดสอบของตนเอง

National Capital Language Resource Center (2007) กล่าวถึงวิธีการประเมินการฟังไว้ 2 วิธีดังนี้

1. ประเมินโดยใช้กิจกรรมหลังการฟัง (Post-listening) ใช้เพื่อตรวจสอบความเข้าใจและประเมินทักษะการฟังและการใช้กลยุทธ์ในการฟัง และขยายองค์ความรู้ให้เพิ่มขึ้นไปถึงบริบทอื่นๆ กิจกรรมหลังการฟังต้องสัมพันธ์กับกิจกรรมก่อนการฟัง (Pre-listening) เช่น การคาดเดา ซึ่งอาจจะคาดเดาจากความรู้เดิมที่ได้มาจากกิจกรรมการอ่าน การพูด หรือการเขียน

2. ประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นการประเมินความสามารถในทักษะการฟังของนักเรียน กิจกรรมหลังการฟังต้องสะท้อนการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้เรียนจะสามารถนำเอาความรู้และประสบการณ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันมาช่วยพัฒนาในทักษะการฟังได้ อย่างไรก็ตาม การประเมินผลจะต้องมีจุดมุ่งหมายอื่นนอกเหนือไปจากการประเมินผลแต่เพียงอย่างเดียวและการประเมินผลต้องมีการให้ผู้เรียนสาธิตหรือแสดงตัวอย่างระดับความสามารถในการฟังโดยการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ยกตัวอย่าง เช่น หลังจากการฟังการพยากรณ์อากาศ ผู้ฟังอาจต้องตัดสินใจว่าจะสวมเสื้อผ้าประเภทใดในวันต่อไป หรือหลังจากฟังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผู้ฟังอาจจะต้องนำไปพูดซ้ำให้แก่บุคคลอื่นต่อไป หรือหลังจากดูหรือฟังเพลงจากวีดีโอ ผู้ฟังอาจจะนำเรื่องราวไปเล่าต่อให้ผู้อื่นฟัง

โดยสรุป การประเมินกิจกรรมการฟังสามารถทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการฟัง โดยการประเมินนั้นต้องเหมาะสมกับระดับชั้นและความสามารถในการฟังของผู้เรียน